

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Program dvoustranné
rozvojové spolupráce
České republiky

Bosna a Hercegovina

2018–2023

OBSAH

Úvod	4
1. Bosna a Hercegovina	5
Situace země.....	6
1.1 Analýza potřeb země	7
1.2 Rozvojové priority země a SDGs Agendy 2030	9
2. Česká republika v Bosně a Hercegovině.....	10
2.1 Výsledky dosavadní spolupráce	10
2.2 Priority a cíle spolupráce	11
CÍLE A VÝSTUPY:	12
I. Ekonomický růst	12
II. Udržitelné nakládání s přírodními zdroji.....	12
III. Řádná demokratická správa věcí veřejných.....	12
2.3 Opatření k dosažení cílů	13
2.4 Koordinace ČR s dalšími aktéry	13
3. Podmínky realizace programu spolupráce.....	15
3.1 Podmínky realizace v zemi	15
3.2 Monitoring a evaluace	15
3.3 Řízení rizik a zvyšování udržitelnosti.....	16
3.4 Platnost a aktualizace programu	16
4. Přílohy	17
4.1 Schéma programu.....	17
4.2 Results Matrix – Bosnia and Herzegovina (2018–2023).....	18
4.3 Seznam zkratk	19

ÚVOD

Česká republika tímto programem navazuje na dosavadní spolupráci a partnerství s Bosnou a Hercegovinou v oblasti rozvojové spolupráce a reaguje jím na její potřeby a rozvojové priority. Program vychází z cílů Strategie zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2018 – 2030 a respektuje cíle udržitelného rozvoje (SDGs) Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj a zásady globálního partnerství pro efektivní rozvojovou spolupráci. Program zároveň zohledňuje dosavadní zkušenosti a evaluace projektů či sektorů uskutečněné v době trvání předcházejícího programu spolupráce. Program bere v úvahu i závěry a doporučení pro českou zahraniční rozvojovou spolupráci vzešlé z Peer Review OECD v roce 2016.

Region západního Balkánu, konkrétně Bosna a Hercegovina coby jeho součást, je oblastí, se kterou má ČR dlouhodobé politické, hospodářské a kulturní vazby. Vzájemné vztahy s regionem mají hluboký historický základ postavený nejen na tradičně blízkých vazbách, ale také na jazykové blízkosti s řadou zemí regionu. ČR dlouhodobě podporuje integraci zemí západního Balkánu do EU, protože ji považuje za prostředek k zajištění stability, demokratického právního státu a prosperity jihovýchodní Evropy. Bosna a Hercegovina v procesu integrace do EU za ostatními státy západního Balkánu výrazně zaostává.

Cílem programu rozvojové spolupráce, který je nedílnou součástí komplexního působení České republiky v Bosně a Hercegovině, je akcelarovat uvedený proces integrace Bosny a Hercegoviny do EU a podporovat demokratické, ekonomické a sociální reformy v zemi. Cílem programu je rovněž posílení bilaterálních vztahů s Bosnou a Hercegovinou a zintenzivnění spolupráce na úrovni vlád, samospráv, nevládních organizací a soukromých subjektů. V jednotlivých cílech bere program v úvahu dílčí doporučení, resp. závazky Bosny a Hercegoviny plynoucí z Reformní agendy mezi EU a Bosnou a Hercegovinu, stejně jako zásady, priority a potřeby prohlubování spolupráce s OSN, OBSE a Radou Evropy.

Pro naplnění priorit v oblasti rozvojové spolupráce se Česká republika hodlá soustředit zejména na podporu udržitelného ekonomického růstu, udržitelného nakládání s přírodními zdroji, řádnou demokratickou správu věcí veřejných a rozvoj zemědělství a venkova. Zároveň bude spolupráce zaměřena na průřezové cíle udržitelného rozvoje, a to na genderovou rovnost, opatření pro boj se změnou klimatu a snižování chudoby. Při realizaci rozvojového programu v Bosně a Hercegovině bude Česká republika dbát rovněž na faktor etnického smíření a podporu mezientitní i regionální spolupráce.

Tento program vznikl za aktivní účasti zástupců všech zainteresovaných rezortů státní správy, samospráv a nevládní i podnikatelské sféry. Jedná se o konsenzuální dokument, který bude základem koordinované a konsolidované rozvojové spolupráce České republiky v Bosně a Hercegovině, s cílem dále posílit její udržitelnost, koherenci i viditelnost.

1. BOSNA A HERCEGOVINA

počet obyvatel:	3 531 159 ¹
kategorizace země dle OECD/DAC dle HND na hlavu:	4680 USD (2015) ² ; země s vyšším středním příjmem (UMIC) ³
index lidského rozvoje (HDI) UNDP:	0,750 (81. místo ze 188 zemí) ⁴
index vnímání korupce (CPI) Transparency International:	38 (z celkových 100) 76. místo (ze 168 zemí) ⁵
statut svobody dle Freedom House:	57 (2016), částečně svobodný ⁶
ODA na hlavu:	166 USD ⁷

¹ http://www.bhas.ba/?option=com_publicacija&id=1&lang=ba

² http://hdr.undp.org/sites/default/files/2016_human_development_report.pdf

³ <http://www.oecd.org/> (2016)

⁴ <http://www.hdr.undp.org/> (2015)

⁵ <https://www.transparency.org/> (2015)

⁶ <https://freedomhouse.org/> (2016)

⁷ <http://www.worldbank.org/> (2014)

Situace země

Bosna a Hercegovina je zemí procházející transformačním procesem k sociálně-tržní ekonomice s liberálně demokratickým státním zřízením a s deklarovaným strategickým cílem vstoupit do Evropské unie a prohloubit spolupráci s NATO.

Ekonomický systém v Bosně a Hercegovině vykazuje typické znaky transformující se ekonomiky, se silnou rolí státního sektoru.

V souladu s prioritním zaměřením české zahraniční politiky na oblast západního Balkánu a procesem rozšíření je v zájmu České republiky zaměřit své zahraničněpolitické nástroje, včetně zahraniční rozvojové spolupráce, na podporu reforem a dalšího socio-ekonomického rozvoje Bosny a Hercegoviny v kontextu její integrace do evropských a euroatlantických struktur.

1.1 Analýza potřeb země

Analýza potřeb země vychází zejména ze zprávy o naplňování rozvojových cílů tisíciletí (MDGs), kterou zpracovala OSN v r. 2013.⁸ Dále se opírá o zkušenosti s dosavadní realizací ZRS ČR v zemi, vč. výsledků evaluací vybraných projektů. Jednotlivé potřeby jsou analyzovány na pozadí Cílů udržitelného rozvoje.

Téměř 16 % obyvatelstva žije pod hranicí chudoby.⁹ Přetrvávají velké ekonomické rozdíly mezi populací největších měst a zbytkem země. **Omezování chudoby** zůstává základní potřebou, a to především v oblastech mimo největší města. Vhodnou prevencí je zvyšování zaměstnanosti obyvatelstva, budování kapacit institucí a obyvatelstva, včetně podpory rozvoje venkova a zemědělství.

Přetrvává **nerovné postavení a podřízenost žen a dívek ve společnosti**. Mezi důležité výzvy, kterým čelí společnost, patří inkluzivní rozvoj společnosti a podpora řádného demokratického vládnutí. Nadále musí být na všech úrovních podporováno dosažení genderové rovnosti, posilování role žen a dívek a respektu k lidským právům.

Ačkoliv se infrastruktura vody a kanalizace postupně rozvíjí, stále zůstává vysoký podíl populace bez připojení na pitnou vodu (33 %, dle MDG UR) i na kanalizační systém (60 %, dle MDG UR). Významnou potřebou Bosny a Hercegoviny je tak rozvoj **udržitelné** veřejné infrastruktury pro zajištění dodávek vody, **odpadového hospodářství a kanalizace** v souladu s principy zodpovědného nakládání s přírodními zdroji v rámci ochrany životního prostředí, a to i v kontextu přibližování Bosny a Hercegoviny ke členství v EU a s tím spojenou povinností splňovat relevantní unijní standardy. Současně je nutno zlepšovat kvalitu vody **snížením** jejího **znečišťování** a minimalizací vypouštění nebezpečných chemických látek.

Většina energie je vyráběna za využití fosilních paliv. V zemi přitom existuje značný potenciál pro získávání energie z obnovitelných zdrojů za využití biomasy, geotermální a solární energie, které na rozdíl od hydroenergetiky nemají významně negativní dopad na životní prostředí. Plně v souladu se závazky přijatými Bosnou a Hercegovinou v rámci tzv. Energetického společenství (*Energy Community*) se tak jeví **zásadní potřebou Bosny a Hercegoviny zvyšovat produkci energie z obnovitelných přírodních zdrojů**, a **příspěk k budování** související infrastruktury tak, aby tato energie byla **veřejně dostupná**.

⁸ http://ba.one.un.org/content/unct/bosnia_and_herzegovina/en/home/publications/mdg-report-2013.html

⁹ http://www.bhas.ba/saopstenja/2017/HBS_Final_17042017_bh.pdf

Vysoká nezaměstnanost postihuje zejména mladou populaci, země má nedostatek kvalifikovaných pracovních sil a trpí fenoménem odlivu mozků. Vytváření **pracovních příležitostí** má proto vysokou prioritu. Země potřebuje budovat konkurenceschopné obchodní a podnikatelské prostředí s důrazem na posilování státních institucí a malých a středních podniků, které povede ke zvýšení domácí produkce, snížení závislosti na importu a **hospodářskému růstu**, a ve svém konečném důsledku také ke **snížení nezaměstnanosti**, která zůstává v Bosně a Hercegovině stále palčivým problémem.

Země nedisponuje dostatečnou legislativou pro účely ochrany životního prostředí, systém nakládání s odpadními vodami není dostatečně rozvinutý a většinová výroba energie pochází z fosilních paliv. Udržitelné nakládání s přírodními zdroji a obecná ochrana životního prostředí zůstává důvodem velké pozornosti s cílem minimalizovat dopad **klimatické změny** na celou populaci.

Veřejná administrativa na ústřední i místní úrovni potřebuje posílit vlastní schopnosti **naplňovat požadavky evropské integrace a standardy občanských práv** vedoucích ke vzniku **pluralistické občanské společnosti** sestávající ze silných **demokratických aktérů**. Přetrvávající potřebou tak zůstává podpora budování kapacit veřejné administrativy, podpora harmonizace legislativy s acquis EU a podpora procesu usmíření, rozvoje inkluzivní společnosti a mírového soužití všech jednotlivců i skupin, bez ohledu na národnost, náboženství, zdravotní stav, pohlaví, věk, sexuální orientaci apod.

1.2 Rozvojové priority země a SDGs Agendy 2030

Bosna a Hercegovina prodělala v uplynulém období v řadě oblastí pozitivní vývoj. Z vyhodnocení pokroku naplňování rozvojových cílů tisíciletí vyplývá, že z osmi MDGs byl zcela splněn jen jeden zásadní cíl, a to snižování chudoby. Řada národních indikátorů, ke kterým se Bosna a Hercegovina v minulosti přihlásila, však byla v zemi v různé míře naplněna. V několika oblastech kvality života došlo k výraznému zlepšení (dosažení základního vzdělání, genderová rovnost, snížení dětské úmrtnosti, zlepšení mateřské péče, odstranění HIV a tuberkulózy, rozvoj globálního partnerství). Výzvy nadále přetrvávají zejména v oblasti odstraňování extrémní chudoby (vysoká nezaměstnanost, nedostatečná sociální inkluze) a v oblasti zajištění udržitelnosti ochrany životního prostředí.

Bosna a Hercegovina nedisponuje aktuálním strategickým dokumentem mapujícím rozvojové priority na celostátní úrovni. Všeobecný strategický rozvojový dokument v současnosti částečně nahrazují sektorové národní strategie, které ovšem existují pouze v některých oblastech (doprava, soudní reforma, reforma veřejné správy aj.). Za doplňkový zdroj informací o rozvojových prioritách země lze považovat i některé mezinárodní závazky (např. plynoucí z členství země v Evropském energetickém společenství, v jehož rámci se Bosna a Hercegovina přihlásila k cíli zaměřenému na zvyšování produkce energie z obnovitelných přírodních zdrojů) a závazek implementovat tzv. Reformní agendu z roku 2015 a s ní spojený Akční plán, který definuje významné socio-ekonomické reformy v oblastech, jako jsou mj. dobré vládnutí, veřejná správa, veřejné finance a konkurenceschopnost.

Globální cíle udržitelného rozvoje (*Sustainable Development Goals*, SDGs) a jejich naplňování by měly být zohledněny v celostátní rozvojové strategii Bosny a Hercegoviny.

2. ČESKÁ REPUBLIKA V BOSNĚ A HERCEGOVINĚ

2.1 Výsledky dosavadní spolupráce

Česká ZRS v zemi měla původně charakter humanitární pomoci a poválečné rekonstrukce v návaznosti na konflikt v letech 1992-1995. Posléze se aktivity zaměřily na agendu podpory stability a rozvoje Bosny a Hercegoviny v kontextu procesu integrace země do EU.

Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010-2017 zařadila Bosnu a Hercegovinu mezi prioritní země české ZRS. Partnerská spolupráce se v těchto letech řídila Programem rozvojové spolupráce, který stanovil sektorové priority následovně: zásobování vodou a sanitace, podpora všeobecné ochrany životního prostředí, výroby a dodávek energie, podpora sociálního rozvoje, dobrého vládnutí a občanské společnosti, podpora zdravotnictví a zemědělství. Při implementaci ZRS ČR v Bosně a Hercegovině bylo přihlíženo k principu geografické vyváženosti.

Česká ZRS je v zemi dobře zapsaná, nicméně složité politické uspořádání země řadu aktivit komplikuje. Z dosavadních výsledků a zkušeností z realizace ZRS vyplývá relevantnost sektorového zaměření v Bosně a Hercegovině. S ohledem na potřebu snížit počet sektorů, vyplývající z mezinárodních doporučení, byly postupně utlumeny aktivity v oblasti zdravotnictví a snižovány budou v oblasti zemědělství. Návazné aktivity jsou vzhledem ke složitým podmínkám pro podnikání v zemi prozatím minimální.

V sektoru voda a sanitace jsou dlouhodobě realizovány projekty zaměřené na rekonstrukce čistíren odpadních vod a na výstavbu kanalizačních systémů, na zajištění přístupu k pitné vodě a na rozvoj odpadového hospodářství.

V oblasti ekonomického rozvoje je podporován rozvoj energetiky. Projekty se zaměřují především na využívání obnovitelných zdrojů, jako například geotermální energie a biomasy.

V sektoru sociálního rozvoje se v rámci oblasti státní správy a dobrého vládnutí ČR zaměřuje na podporu posilování kapacit institucí na státní i místní úrovni při provádění nutných reforem za účelem integrace do EU. Zrealizované projekty přispěly ke zvyšování evropských standardů několika významných státních institucí, a to Institutu pro standardizaci Bosny a Hercegoviny, Metrologického institutu a vybraných veterinárních laboratoří. Pozitivní dopad těchto projektů lze vysledovat ve zvýšeném exportu zemědělských výrobků do EU. Také probíhají projekty zaměřené na posilování budování kapacit místních nevládních organizací s cílem podpory vzniku demokratické a pluralistické společnosti. V sociální oblasti byly realizovány projekty zaměřené na inkluzi osob s mentálním postižením a ve zdravotnictví ZRS ČR přispěla ke zvyšování chirurgických kapacit v několika zdravotnických zařízeních.

V zemědělství se realizovaly projekty v oblasti bezpečnosti potravin a na podporu zvyšování kvality a efektivity místní zemědělské produkce, zejména v oblasti chovu hovězího dobytka a produkce mléka. V oblasti managementu odpadového hospodářství, lesnictví a využití dřevní biomasy a zemědělství byly rovněž realizovány projekty programu *Aid for Trade*.

2.2 Priority a cíle spolupráce

Pro Českou republiku i EU, stejně jako pro další spolupráci a bezpečnost v Evropě, je zásadní přispívat ke stabilnímu a zahraničněpoliticky příznivě orientovanému prostoru v našem sousedství. Podpora vyváženého rozvoje země včetně ekonomicky standardního prostředí, podpora demokratických reforem a přibližování k EU je v jednoznačném zájmu České republiky i EU, zejména v aktuálním zahraničněpolitickém kontextu, kdy EU čelí vnitřním i vnějším tlakům a zvýšeným migračním pohybům.

Vzhledem ke společným zkušenostem v novodobé historii může navíc ČR nabídnout přidanou hodnotu v podobě předání know-how z vlastní demokratické transformace a vstupu do EU a NATO a zároveň i vnímavost ke specifickým výzvám, kterým partnerská země čelí.

ČR klade v tomto programu důraz na podporu transformačních procesů v Bosně a Hercegovině s akcentem na rozvoj zelené ekonomiky a posilování místních institucí v rámci naplňování strategického cíle vstupu do EU a NATO.

Program zohledňuje princip geografické vyváženosti, tedy aby projekty přispívaly k rovnoměrnému socio-ekonomickému rozvoji všech částí země. Program ZRS by měl v ideálním případě být nejen geograficky, tzn. entitně, potažmo národnostně, vyvážený, ale zároveň přispívat k etnickému smíření a podporovat spolupráci napříč etnickým i správním (entity, kantony) rozdělením. V jednotlivých cílech bere program v úvahu dílčí doporučení multilaterálních fór, resp. závazky Bosny a Hercegoviny (např. např. Ekonomický reformní program/ERP Bosny a Hercegoviny, Energetické společenství) stejně jako zásady, priority a potřebu prohlubování spolupráce s OBSE a Radou Evropy.

CÍLE A VÝSTUPY:

Na základě uvedených východisek a s ohledem na specifické zkušenosti a možnosti českých i bosensko-hercegovských implementačních partnerů si Česká republika stanovila následující tři prioritní oblasti a v jejich rámci se soustředí na dosažení těchto cílů udržitelného rozvoje (SDGs, Agenda 2030):

I. Ekonomický růst

Zvýšení podílu výroby energie z obnovitelných zdrojů ve vybraných geografických oblastech Bosny a Hercegoviny s vhodnými podmínkami

ČR se zaměří na oblast udržitelných obnovitelných zdrojů energie a na posilování energetické soběstačnosti za využití udržitelných a cenově dostupných zdrojů, konkrétně pro střednictvím budování systémů vytápění biomasou, instalací solárních kolektorů pro ohřev teplé vody, dále fotovoltaických panelů a případně systémů využívajících potenciálu geotermální energie. ČR bude také podporovat přípravu strategického rámce pro udržitelné využívání obnovitelných zdrojů energie, přičemž bude klást důraz na šetrné a hospodárné využívání energií a vodních zdrojů.

II. Udržitelné nakládání s přírodními zdroji

Zlepšení ochrany, využití a rozvoje vodních zdrojů, kvality vody, obnova vodních zdrojů, eliminace znečištění, zvýšení dostupnosti kvalitní pitné vody, nakládání s odpadními vodami, včetně systémových opatření.

Rozvojová spolupráce se bude soustředit na zavedení udržitelných systémů čištění odpadních vod, odpovídající evropským normám a standardům a zároveň na budování udržitelných systémů pro zajištění přístupu k bezpečné a dostupné pitné vodě pro všechny skupiny obyvatelstva. V rámci plnění cíle bude budována technická infrastruktura, důraz bude rovněž kladen na přenos know-how konečným příjemcům, to vše s přihlédnutím k zásadám dostupnosti, šetrnému a hospodárnému zacházení s přírodními zdroji, úplnému navrácení nákladů a efektivitě provozu.

III. Řádná demokratická správa věcí veřejných

Vytvoření efektivních, odpovědných a transparentních institucí na všech úrovních veřejné správy

Klíčovou roli v procesu transformace směrem k demokratické a pluralitní společnosti hrají silné a transparentní instituce. Zkušenost České republiky z období vlastní transformace a procesů integrace do evropských a euroatlantických struktur je hlavní přidanou hodnotou ZRS ČR v Bosně a Hercegovině. Česká republika se bude soustředit na podporu institucí veřejné správy v oblasti zodpovědného vládnutí, přejímání evropských standardů a harmonizaci legislativy s *acquis communautaire* Evropské unie s důrazem na příslušné kapitoly odpovídající tematické orientaci programu, včetně kapitoly 12 – bezpečnost potravin, veterinární a fytosanitární politika. Důraz bude tedy kladen na pomoc v oblasti integrace do EU. Spolupráce v rámci přenosu transformačních zkušeností bude rovněž zaměřena na sociální a ekonomický rozvoj a vytváření rovných příležitostí pro všechny společenské skupiny. Dále se spolupráce ČR bude zaměřovat na podporu budování kapacit poradenských služeb v zemědělství a technickou asistenci při rozvoji moderních systémů v zemědělství.

2.3 Opatření k dosažení cílů

Stěžejní formou pro dosažení cílů a výsledků programu je dvoustranná projektová rozvojová spolupráce, doplněná o projekty trojstranné spolupráce spolufinancované dalšími donory. Doplnkovými formami jsou mnohostranná rozvojová spolupráce ČR, programy transformační spolupráce, programy bezpečnostní rozvojové spolupráce a v případě potřeby humanitární pomoc.

V rámci dvoustranné rozvojové spolupráce bude program naplňován zejména projektovými nástroji, cílenými na zvyšování kapacit partnerů a příjemců, zahrnující přenos *know-how*, technologií a investičních celků. Tyto projekty budou realizovány na základě projektových námětů předložených v souladu s Metodikou zahraniční rozvojové spolupráce s ohledem na zacílení programu, a to skrze dotace, veřejné zakázky, rozpočtová opatření a případně i peněžní dary místním subjektům v partnerské zemi. Zvláštní skupinu projektů pak tvoří tzv. malé lokální projekty (MLP) realizované přímo při zastupitelském úřadu (ZÚ) ČR, které umožňují menší, přesně cílené rozvojové aktivity v souladu se zaměřením programu. Ekonomické nástroje, jako studie proveditelnosti, podnikatelská partnerství rozvojového či investičního charakteru a projekty podpory volného obchodu (*Aid for Trade*) budou také přispívat k cílům a záměrům programu díky mobilizaci soukromých zdrojů. Využití ekonomických nástrojů přitom nebude omezeno pouze na prioritní oblasti definované programem, ale poskytne prostor pro vhodná technologická řešení a přenos *know-how* při řešení rozvojových problémů i v jiných tematických oblastech na základě potřeb příjemce. Přímou vazbu na stanovené prioritní oblasti rozvojové spolupráce tohoto programu budou mít i technické nástroje vysílání učitelů, expertů z řad veřejné správy, nebo realizace studijních návštěv, které budou zaměřené výlučně na přenos *know-how*. Vedle toho budou využívány synergie s dalšími technickými nástroji, jako je poskytování stipendií.

2.4 Koordinace ČR s dalšími aktéry

Česká republika bude v souladu s globálními zásadami o efektivnosti pomoci a v duchu kontinuity svého dosavadního přístupu usilovat o koordinaci svých aktivit s ostatními dárci v tematických oblastech svého prioritního zájmu dle Strategie ZRS 2018-2030. V oblastech oboustranného nebo vícestranného zájmu bude navazována dle možností a kapacit projektová spolupráce s dalšími donory.

V Bosně a Hercegovině se angažuje řada významných bilaterálních i multilaterálních dárců a Bosna a Hercegovina patří k největším příjemcům ODA v Evropě. Největšími multilaterálními dárci jsou Evropská unie, mezinárodní finanční instituce jako je Skupina Světové banky, Evropská banka pro obnovu a rozvoj a Evropská investiční banka a dále Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Největšími bilaterálními donory jsou dlouhodobě USA a Německo, významnými dárci jsou mj. také Švédsko, Švýcarsko, Norsko, Nizozemsko a Japonsko.

Odpovědnost za koordinaci dárců je rozdělena mezi Ředitelství pro evropskou integraci (DEI) pro pomoc Evropské unie v Bosně a Hercegovině a Ministerstvo financí (MF) pro mezinárodní hospodářskou pomoc jinou než z Evropské unie.¹¹

MF pravidelně pořádá schůzky koordinačního fóra dárců a každoročně vydává zprávy mapující aktivity jednotlivých dárců, aktivních v Bosně a Hercegovině, a člení jejich příspěvky podle sektorových odvětví. MF také spravuje databázi veřejných investic, která slouží jako zdroj návrhů rozvojových projektů. Sektorové pracovní konzultace s dárci jsou organizovány i dalšími institucemi na celostátní úrovni, nejvýznamnější dárci a instituce na nižších úrovních samosprávy.

¹¹ Viz Zákon o ministerstvech a jiných správních orgánech Bosny a Hercegoviny, Sbírka zákonů Bosny a Hercegoviny 5/03, ve znění pozdějších předpisů.

DEI slouží jako národní koordinátor IPA, jeho úkolem je zajišťovat součinnost mezi příjemce podpory IPA II a mezi příjemcem a jinými dárce, jakož i zajišťovat úzkou návaznost mezi využitím pomoci z IPA II a obecným procesem přistupování do EU.¹² Na podporu plánování a programování pomoci IPA II (2015-2017) a za účelem zahájení procesu společného programování zřídila DEI odvětvové pracovní skupiny (SWG) otevřené k účasti pro zainteresované dárce. Další činnosti na podporu koordinace donorů ze strany DEI se předpokládají v období 2018-2020.

Delegace EU, coby hlavní dárce, organizuje pravidelné koordinální schůzky s členskými státy EU za účelem výměny názorů a zefektivnění pomoci EU a členských států Bosně a Hercegovině.

Jakmile začne v Bosně a Hercegovině fungovat společné programování ZRS EU, bude Česká republika vynakládat úsilí být aktivní součástí společného programování v souladu s vlastními zahraničněpolitickými prioritami i kapacitami a v duchu principů efektivnosti a harmonizace pomoci i vzájemné zodpovědnosti mezi donory a vládou Bosny a Hercegoviny.

¹² Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 447/2014 ze dne 2. května 2014 o zvláštních prováděcích pravidlech k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 231/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci (NPP II)

3. PODMÍNKY REALIZACE PROGRAMU SPOLUPRÁCE

3.1 Podmínky realizace v zemi

Podmínky realizace rozvojové spolupráce ČR s Bosnou a Hercegovinou upravuje Memorandum o porozumění o rozvojové spolupráci (MoU), které bylo podepsáno s Ministerstvem zahraničních věcí Bosny a Hercegoviny v roce 2006. K uvedenému MoU byl v r. 2009 připojen dodatek o vyřešení problematiky DPH. MoU bylo uzavřeno na dobu neurčitou, bosensko-hercegovská strana se v rámci MoU zavazuje osvobodit dodávky materiálu, zboží, práce a služeb financované z českého příspěvku pro účely implementace aktivit ZRS od cel, daní a jiných povinných plateb a poplatků.

3.2 Monitoring a evaluace

Monitorování projektů a evaluace naplňování programu jsou základními předpoklady pro průběžné informování všech aktérů o průběhu a výsledcích spolupráce v potřebné míře i kvalitě. Tyto procesy se budou řídit ustanoveními obsaženými ve Strategii ZRS a v Metodice projektového cyklu dvoustranných projektů zahraniční rozvojové spolupráce. Výsledky monitorování a zejména evaluací budou zásadním podkladem pro komplexní vyhodnocení rozvojových aktivit, pro rozhodování o další spolupráci s Bosnou a Hercegovinou na strategické, programové i projektové úrovni a následného komplexního systému řízení, které bude výsledky vázat na strategické cíle.

Při průběžném monitorování a vyhodnocování rozvojových aktivit stanovených tímto programem bude uplatňován postup zaměřený na výsledky (*“result-based”*), takže výstupy a cíle jednotlivých projektů budou sledovány jako prostředek pro efektivnější řízení a flexibilní nastavení potřebných změn dle měnících se podmínek realizace a nabytých zkušeností (ve smyslu *„learning by doing“*). Monitorování všech rozvojových aktivit ČR v zemi bude prováděno pracovníky zastupitelského úřadu ČR v Sarajevu, v případě projektů ČRA pracovníky České rozvojové agentury, a to 1-2 x ročně. ČR bude dle místních možností usilovat o společné monitorovací mise s bosensko-hercegovskými úřady, realizátory a partnery rozvojových aktivit. Výstupem monitorování budou monitorovací zprávy, které budou sdíleny mezi MZV (ORS), ČRA, ZÚ a úřady Bosny a Hercegoviny a budou dále sloužit jako podklady k následným evaluacím. Pro monitoring naplňování programu budou v dvouletém cyklu revidovány hodnoty indikátorů výstupů a cílů programu dle zdrojů ověření dat (zejm. z partnerských úřadů Bosny a Hercegoviny).

Předmětem evaluací bude posuzování dlouhodobých dopadů a přínosů rozvojových intervencí v Bosně a Hercegovině, a to dle mezinárodně standardizované metodiky OECD a se zaměřením na jednotlivé tematické oblasti definované ve Strategii ZRS relevantní pro tento program. Bude rovněž vyhodnocováno, zda výsledky přispívají k naplňování cílů udržitelného rozvoje (SDGs) pojmenovaných v tomto programu. Posuzováno bude také geografické, resp. regionální zacílení programu. ČR bude usilovat o zapojování a posilování bosensko-hercegovských evaluačních kapacit.

V průběhu každého roku implementace tohoto programu se uskuteční na MZV jedna až dvě konzultace mezi MZV, ČRA a popř. dalšími relevantními implementátory programu. Cílem konzultací bude průběžný konsensus nad naplňováním programu a jeho očekávaných výsledků a včasná reakce na případné zásadní problémy.

Ve střednědobém horizontu je možno provést adaptaci programu tak, aby co nejlépe reagoval na potřeby bosensko-hercegovské strany a maximálním způsobem zohlednil výsledky evaluací a jejich doporučení.

Před uplynutím platnosti programu vypracuje ZÚ a ČRA ve vzájemné součinnosti a dle gesce jednotlivých rozvojových intervencí pro MZV celkovou zprávu s popisem a vyhodnocením výsledků obsahující celkovou analýzou dopadů. Zpráva bude obsahovat odůvodnění v případech, kdy nebylo stanovených cílů a výstupů dosaženo a pojedná o tom, které nástroje se osvědčily a které ne. Zpráva bude důležitým podkladem pro závěrečné vyhodnocení programu a pro rozhodnutí o další rozvojové spolupráci s Bosnou a Hercegovinou.

3.3 Řízení rizik a zvyšování udržitelnosti

Řízení rizik je prováděno v souladu se Strategií ZRS. Zásadním podkladem je strategická i projektová „Analýza rizik provádění zahraniční rozvojové spolupráce ČR v Bosně a Hercegovině“ (dále jen „Analýza“), jejíž součástí je i výčet nástrojů pro řízení rizik. Na jejím základě, po zohlednění analýzy rozvojových potřeb Bosny a Hercegoviny, je sestaven program spolupráce s Bosnou a Hercegovinou. Rizika i nástroje a opatření k jejich předcházení budou pravidelně monitorovány.

Udržitelnost rozvojové pomoci a výsledků realizovaných projektů je, s odkazem na Strategii ZRS, jedním ze základních cílů naplňování ZRS. Zvyšování udržitelnosti je pak důležitým měřítkem úspěšného partnerského rozvojového působení v zemi. Ke zvyšování udržitelnosti bude sloužit uvedené dobré řízení rizik a efektivní projektové řízení v jednotlivých fázích projektového cyklu. V souladu s ustanoveními ve Strategii ZRS je důraz kladen na kvalitní identifikaci rozvojových potřeb Bosny a Hercegoviny v souladu s příslušnými strategiemi vlády a dále na realizaci cílů a aktivit vedoucích k jejich naplnění dle stanovených pravidel.

Předpokladem je důkladná analýza účastníků a místních podmínek rozvojových aktivit a rovněž relevantní a kvalitní vstupní data. V rámci přípravy projektů bude v této souvislosti kladen důraz na kvalitně připravenou *strategii odchodu*. Důležitým prvkem pak je *zapojení místních partnerů do procesu přípravy a rozhodování o projektech*, se kterým souvisí i následné *sdílení vlastnictví výsledků* rozvojových aktivit podpořené pečlivým a předvídatelným *předáním projektu* včetně řádného zaškolení příjemců. Zásadní podmínkou úspěšné realizace projektů je spolupráce a komunikace realizátora s partnery v rámci předávání znalostí, školení aj. Za účelem dosažení synergických rozvojových dopadů pak musí probíhat *koordinace* s ostatními dárci a realizátory v dané lokalitě i vzájemná koordinace aktérů v rámci ZRS ČR. Důraz bude rovněž kladen na posilování kontrolních mechanismů a implementaci doporučení vzešlých z evaluací.

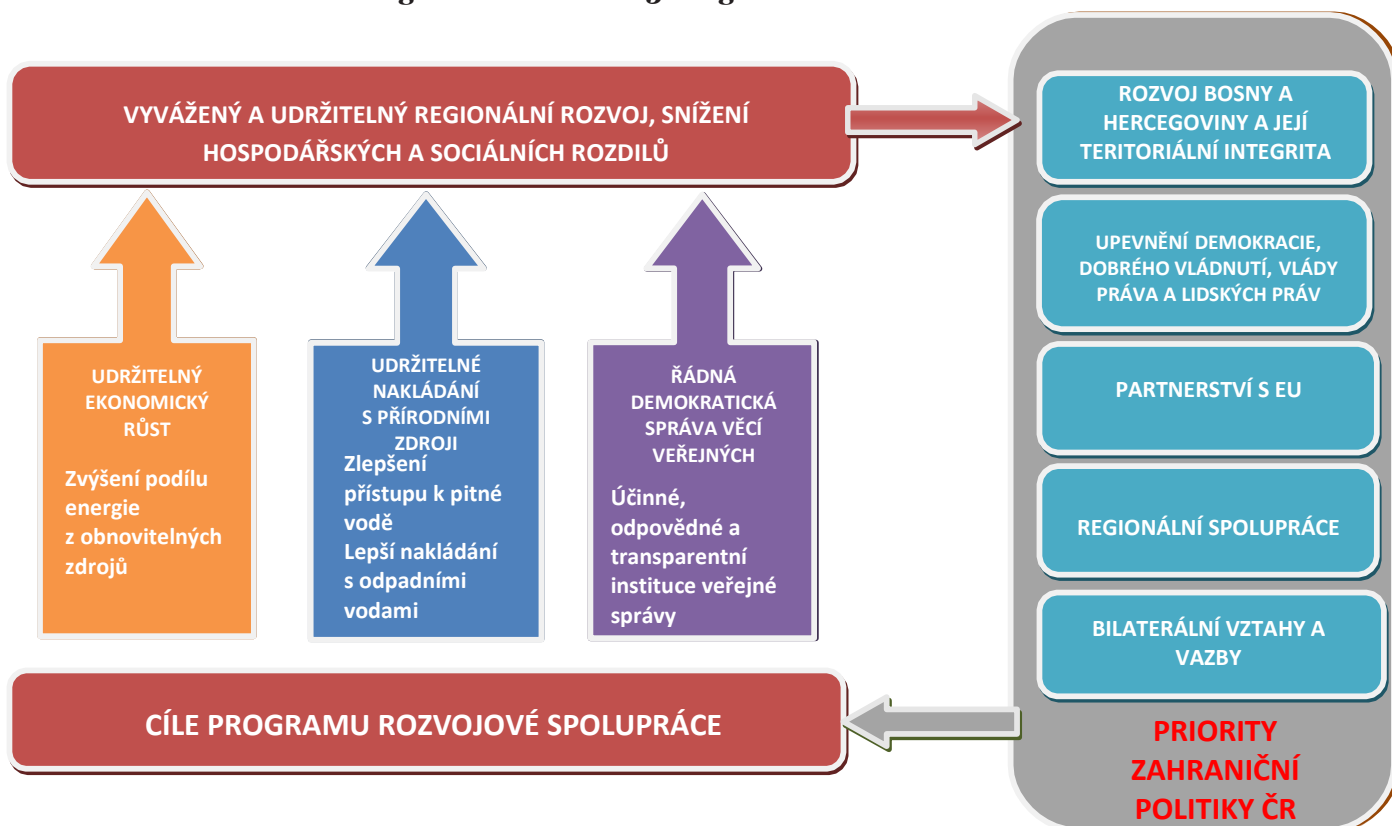
3.4 Platnost a aktualizace programu

Tento program rozvojové spolupráce České republiky s Bosnou a Hercegovinou je platný na období 2018-2023. Jeho naplňování bude průběžně vyhodnocováno v souladu se Strategií zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2018-2030 a každoročními plány monitoringu a odborných evaluací tak, aby tato vyhodnocování sloužila k případnému zpřesnění plánu, bude-li to potřebné a vhodné. Nejpozději v roce 2023 bude provedeno komplexní vyhodnocení programu, na základě kterého bude rozhodnuto o další spolupráci.

4. PŘÍLOHY

4.1 Schéma programu

Bosna a Hercegovina 2018 – 2023 Program CzechAid

4.2 Results Matrix – Bosnia and Herzegovina (2018–2023)

Priority Areas of Sustainable Development	Results	Indicators
Sustainable economic growth	Outcome 1: Increase substantially the share of renewable energy in selected areas of BiH. (SDG Target 7.2)	Indicator: Percentage increase in the share of renewable energy in selected areas of BiH
	Output 1.1: Increased proportion of renewable energy used	Indicator 1.1: Number of households/public buildings using renewable energy sources
Sustainable management of natural resources	Outcome 2: Improve water quality by reducing pollution and decreasing the proportion of undertreated wastewater. (SDG Target 6.3.)	Indicator: Proportion of wastewater safely treated and remediated area
	Output 2.1: Sanitation systems (WWTPs and PSs) constructed or reconstructed	Indicator 2.1: Percentage of wastewater safely treated in municipalities; Number of people using constructed or reconstructed WWTPs
	Output 2.2: Municipalities able to sustainably operate and maintain WWTPs	Indicator 2.2: Number self-sustainable WWTPs operated by municipalities
	Outcome 3: Achieve universal and equitable access to safe and affordable drinking water (SDG Target 6.1.)	Indicator: Proportion of population using safely managed drinking water services
Good Governance, Strengthened Democracy	Output 3.1: Sustainable water supply systems built or reconstructed	Indicator 3.1: Number of beneficiaries using newly built or reconstructed water supply systems
	Outcome 4: Contribute to the development of effective, accountable and transparent institutions at all levels (SDG Target 16.6)	Indicator: Number of implemented measures in line with EU acquis and their practical implementation
	Output 4.1: Implemented processes and standards	Indicator 4.1: Number of implemented processes and standards
	Output 4.2: Institution employees applying the standards on daily basis	Indicator 4.2: Number of staff members from state, entity, cantonal and municipal institutions having gained qualification in data analysis, forecasting, monitoring, evaluation, budgeting, strategic planning, auditing and policy making

4.3 Seznam zkratk

	ČESKÝ NÁZEV	ANGLICKÝ NÁZEV
CPI	Index vnímání korupce	Corruption Perception Index
ČRA	Česká rozvojová agentura	Czech Development Agency
DAC	Výbor pro rozvojovou spolupráci	Development Assistance Committee
ERP	Ekonomický reformní program	Economic Reform Program
EU	Evropská Unie	European Union
HDI	Index lidského rozvoje	Human Development Index
IPA	Nástroj předvstupní pomoci	Instrument for the Pre-Accession Assistance
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí	Millennium Development Goals
MLP	Malé lokální projekty	Small local projects
MoU	Memorandum o porozumění o rozvojové spolupráci	Memorandum of Understanding on Development Cooperation
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí	Ministry of Foreign Affairs
NATO	Severoatlantická aliance	North Atlantic Treaty Organization
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě	Organization for Security and Cooperation in Europe
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj	Organisation for Economic Cooperation and Development
ODA	Zahraniční rozvojová spolupráce	Official Development Assistance
ORS	Odbor rozvojové spolupráce	Development Cooperation and Humanitarian Assistance Department
OSN	Organizace spojených národů	United Nations
SDGs	Cíle udržitelného rozvoje	Sustainable Development Goals
UMIC	Země s vyšším středním příjmem	Upper Middle Income Countries and Territories
UNDP	Rozvojový program OSN	United Nations Development Programme
V4	Visegrádská skupina	Visegrad Group
ZRS ČR	Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky	Czech Development Cooperation
ZÚ ČR	Zastupitelský úřad České republiky	Embassy of the Czech Republic